

Ikäihmisten ryhmätoiminta ja kohtaamispaikat asuinalueilla-hanke

Hankesuunnitelman tiivistelmän luonnos

Terveiden ja hyvinvoinninlaitoksen vuoden 2025 terveyden edistämisen määräraha on haettavissa ajalla 13.5.–14.6.2024. Painopisteenä on iäkkäiden toimintakyvyn tukeminen, jossa toteutetaan hyvinvointia ja terveyttä lisäämällä ja uudistamalla toimintakykyä tukevaa ryhmämuotoista toimintaa. Tavoitteena on toimintakyvyn monipuolinen ylläpitäminen, sosiaalisten suhteiden vahvistuminen, osallisuuden edistäminen, yksinäisyyden ja turvattomuuden vähentyminen, hyvinvoinnin ja terveyden tukeminen.

Hankeen tiivistelmä

Hankeessa kehitetään Turun, Raision, Ruskon, Naantalın ja Kaarinan kaupunkiseudulla ikäihmisten matalan kynnyksen kohtaamispaikkoja, joiden tavoitteena on tarjota kulttuuria, liikuntaa ja hyvinvointia edistäviä ryhmätoimintoja. Tämä toimintamalli pilotoidaan ja kehitetään yhdenmukaisesti kaikissa mukana olevissa kunnissa, mikä lisää ikäihmisten osallisuutta ja vähentää alueellista eriarvoisuutta. Kohderyhmänä ovat erityisesti yli 75-vuotiaat, joilla on passiivinen elämäntapa tai jotka kokevat osattomuutta, ja tavoitteena on parantaa heidän elämänlaatuaan ja osallisuuttaan.

Hankeen tarve perustuu THL:n kyselyn tuloksiin, jotka osoittavat monet ikäihmiset kokevat kävelyvaikeuksia ja pitävät elämänlaatuaan puutteellisena. Toiminta integroituu osaksi kunnallisia hyvinvointi- ja terveyspalveluita, tukee strategioita ja vastaa väestön ikääntyessä kasvaviin palvelutarpeisiin.

Tilojen sijoittaminen asuinalueille edellyttää kaupunkien omien tilojen, kuten nuorisotilojen ja koulujen, kartoittamista aamupäivä- ja iltakäyttöön sekä liikkuvan resurssikeskuksen, ulkotilojen ja muiden vuokrattavien tilojen, kuten taloyhtiöiden tilojen, hyödyntämistä. Lisäksi hanke sisältää vahvan yhteistyön paikallisten viranomaisten, kolmannen sektorin ja yksityisen sektorin kanssa, mikä mahdollistaa resurssien tehokkaamman käytön ja palvelujen laajentamisen. Tämä edistää myös ikäihmisten osallistumista suunnitteluun ja päätöksentekoon, mikä on keskeinen osa hankkeen tavoitteita.

Hankekonsortio

- Turun kaupunki, päähakija
- Kaarinan kaupunki
- Naantalın kaupunki
- Raision kaupunki
- Ruskon kunta
- Liedon kaupunki, seuraajajäsen
- Alueen järjestötoimijat ostopalveluiden kautta

Hankeaika 2025–2027 (kolme vuotta), haettava rahoitus koko hankeajalle (alustava)

- Hankkeen kokonaisbudjetti 843 826 €
- Osatoteuttajien omarahoitusosuus 15 % kokonaiskustannuksista, joka voi olla myös työpanoksena
- Palkkakustannukset 464 998 € sisältäen kahden projektihenkilöstön palkkaamisen sekä kaupunkien laskennallisen työpanoksen 15 % kokonaiskustannuksista
- Ostopalvelurahoitus 368 328 € sisältäen palvelujen ostot (toiminnan järjestäminen), tilavuokrat, viestintä ja julkaisut sekä koulutukset
- Muut kustannukset 10 500 € sisältäen kotimaan matkat, aineisto- ja tarvikekulut sekä muut kulut

Tarve hankkeelle

Kunnilla on lakisääteinen vastuu edistää kuntalaisten hyvinvointia ja osallisuutta. Tämä hanke tarjoaa uuden mahdollisuuden vahvistaa maakunnallista yhteistyötä ja tasoittaa yhdenvertaisuutta eri kuntien välillä ikäihmisten kohtaamispaikkatoiminnan avulla. Hankkeen pääkohderyhmänä ovat yli 75-vuotiaat asukkaat Turun kaupunkiseudulla.

- Hanke tarjoaa uuden mahdollisuuden vahvistaa maakunnallista yhteistyötä ja tasoittaa yhdenvertaisuutta eri kuntien välillä ikäihmisten kohtaamispaikkatoiminnan avulla.
- THL:n Terve Suomi -kyselyn mukaan 22,5 % yli 75-vuotiaista varsinaissuomalaisista kokee suuria vaikeuksia kävellä 500 metriä, ja vain 47,6 % saman ikäryhmän edustajista kokee elämänlaatunsa hyväksi.
- Kuntien rooli ikäihmisten hyvinvointipalvelujen tuottajana on uudistumassa hyvinvointialueiden toiminnan käynnistyttyä.
- Varsinais-Suomessa hyvinvointialueen ylläpitämien päivätoimintapisteiden määrä on vähentymässä, mikä korostaa uusien toimintamallien tarvetta.

Tuottamalla ikäihmisille heille mieluisia kulttuurin, liikunnan ja hyvinvoinnin palveluja omalla asuinalueella ja lähellä kotia pyrimme tavoittamaan myös ne, jotka eivät pääse kaupunkikeskustojen palveluihin. Tätä työtä tukevat yhteistyö eri tahojen kanssa, jotka ovat yhteydessä kotona asuviin ikäihmisiin.

Hankkeen sisällöt ja tulokset

Hankeessa toteutetaan kolme työpakettia, joiden tuloksina syntyy sisällöllisiä ja toiminnallisia kokonaisuuksia. Hankkeessa tuotetaan toimintamalleja yhdessä laajan toimijaverkoston ja kohderyhmän kanssa ja jaetaan osaamista ja tuloksia eteenpäin hyödynnettäväksi. Hankkeessa hyödynnetään olemassa olevia tiloja ja aiemmin tuotettuja toimintamalleja sekä kehitetään niitä edelleen.

Hankkeen työpaketit ovat

1. **Toimintaympäristön kehittäminen**, jossa valitaan kriittiset alueet kussakin kaupungissa kohtaamispaikkojen sijoittumiseen, määritellään tilojen tarpeet ja toteutetaan kartoitukset, ml. ulkopaikat ja selvitetään tarpeet ryhmätoiminnan alustoille.
2. **Asiakasymmärryksen syntyminen** vaatii pilotoitavien alueiden käyttäjäraatien kokoamisen ja osallistamisen sisällön suunnitteluun, jossa painoituksina ovat liikuntaa, ympäristöä, liikkumista, kulttuuria ja mielen hyvinvointia tukevia ryhmämuotoisia palveluja. Tätä varten järjestetään ideointitilaisuuksien ja työpajoja, jotta osataan vastata paremmin ikäihmisten tarpeisiin ja toiveisiin.
3. **Sisältöjen tuottaminen**, jossa kootaan laaja yhteistyöverkosto, toteutetaan kohderyhmille suunnatut viestintäkampanjat esim. käyttäjäraadit, toiminnan ja mallien markkinointi sekä mallien luominen ja yhteiskehittäminen ja konkreettinen levittämissuunnitelma.

Käytössä olevat menetelmän hankkeen toteutuksessa ovat mm. osallistaminen, yhteiskehittäminen sekä kokeilutoiminta sekä itsearvioinnin hyödyntäminen koko hankeajan.

Hankkeen vaikuttavuus

Turun kaupunkiseudulla toteutettava ikäihmisten matalan kynnyksen tapaamispaikkojen kehittämishanke vähentää väestöryhmien välistä eriarvoisuutta hyvinvoinnissa ja terveydessä keskittymällä palveluilla saavutettavuuteen, monipuolisiin palveluihin, yhteisöllisyyden edistämiseen, tavoitteelliseen toimintaan, esteettömyyteen ja kohdennettuun tukeen. Toiminnan maksuttomuudella halutaan varmistaa, että myös kaikista heikommassa asemassa olevilla

ikäihmisillä on mahdollisuus osallistua toimintaan. Toiminnassa huomioidaan myös eri kieliryhmille tarjottavat aktiviteetit. Tällainen monialainen yhteistyö mahdollistaa resurssien tehokkaamman käytön ja palvelutarjonnan laajentamisen.

Hanke vahvistaa myös ennaltaehkäisevää terveydenhuoltoa ja yhteisöllisyyttä, mikä parantaa palveluiden saavutettavuutta ja lisää osallisuutta. Nämä toimenpiteet ovat suoraan sopusoinnussa kuntien asettamien tavoitteiden kanssa. Lisäksi hanke auttaa kaventamaan alueellista eriarvoisuutta ikäihmisten hyvinvointipalveluissa tarjoamalla ryhmämuotoista toimintaa matalan kynnyksen kohtaamispaikoissa.

Kun valtion ja kuntien roolit hyvinvointialueiden palveluverkkojen uudelleenjärjestelyissä muuttuvat, kunnat ottavat entistä merkittävämmän roolin palveluiden tuottajina ja järjestäjinä. Tämä tekee hankkeen kehittämästä toiminnasta entistä merkityksellisempää ja helpottaa sen juurtumista paikalliseen yhteisöön.

Hankeeseen osallistetaan laaja toimijaverkosto ikäihmiset kanssa toimivien tahojen kanssa, avataan kokeilutoimintamahdollisuuksia yrityksille, tehdään sidosryhmätyötä yhdessä myös Varhan kanssa, määritellään jo hankesuunnitteluvaiheessa toiminnan omistajuus ja juurrutus, laaditaan vaikuttavuuden seuranta- ja itsearviointisuunnitelma sekä mittarit ja kartoitetaan hankkeen riskit ja korjaavat toimenpiteet tarpeen vaatiessa. Hankkeelle perustetaan ohjausryhmä hanketyön tueksi.